

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De waarheid van de opstanding

”En dit woord is verbreed geworden bij de Joden tot op de huidige dag”.

Mattheüs 28 : 15b.

U kent het gezegde: al is de leugen nog zo snel, de waarheid achterhaalt haar wel. Dat de leugen snel, heel snel is, daar zijn we 't over eens. Maar of de waarheid altijd de leugen achterhaalt, is nog maar de vraag. Hoe lang kan een leugen standhouden! Dit is zeker: op de dag van Jezus' wederkomst zal elke leugen door de waarheid achterhaald worden; dan zal de waarheid over alle leugen triomferen.

't Is een opmerkelijke zaak dat de opstanding van de Heere Jezus ongeveer tegelijkertijd geboodschapt wordt aan de discipelen én aan het sanhedrin.

De eersten krijgen die boodschap van vrouwen; de laatsten van Romeinse soldaten. Die soldaten waren wachters geweest bij het graf waarin men Jezus had gelegd. Zo zijn ze getuigen geweest van wat daar in de hof van Jozef van Arimathea in de vroege uren van de eerste dag der week geschied is. Ze werden daardoor als doden, en toen ze de eerste schrik wat te boven waren gekomen, zijn ze op de vlucht geslagen. Neen, ze zijn niet gevlucht tot Pilatus. Soldaten die op vlucht waren gegaan, hadden naar het Romeinse recht de dood verdiend. Ze zijn gegaan naar de overpriesters. Aan die hebben ze alles verteld wat geschied was, en toen heeft het sanhedrin een spoedvergadering belegd. Een zaak slechts stond op de agenda: Jezus' opstanding, en het resultaat van hun beraad was, dat ze de soldaten met geld hebben omgekocht om de leugen te verbreiden: discipelen zijn des nachts gekomen en hebben het lichaam van Jezus gestolen, toen wij sliepen.

U kunt vragen: hoe is het mogelijk geweest dat de leugen omtrent Jezus' opstanding zo gemakkelijk werd geloofd? Inderdaad, want de leugen was als leugen wel heel doorzichtig. Als de soldaten hebben geslapen, hoe weten ze dan dat het lichaam van Jezus gestolen is?

Waarom dan werd de leugen zo grif geloofd? Wel, de leugen was zo gemakkelijk, die hief een heleboel problemen op.

U moet erop letten dat de waarheid van de opstanding van Jezus niet in twijfel wordt getrokken. De overpriesters beschuldigen de wachters niet van leugen. Ze nemen hun verhaal als waarheid aan. Maar tegenover die waarheid stellen zij terstond de leugen. Dat doen ze welbewust. Ze houden de waarheid in ongerechtigheid tenonder.

Waarom? Wel, die waarheid zegt hun dat Jezus is de Christus. Die waarheid getuigt tegen hen; die waarheid veroordeelt hen. Zij hebben ongelijk gehad, en dat zullen ze ten aanhore van heel het volk moeten belijden. Kijk, dat willen ze niet, en daarom stellen ze de leugen tegenover de waarheid. Zo hebben zij de zaak opgelost; zo kunnen ze blijven die ze zijn.

Precies hetzelfde is in ons leven. Ook wij willen niet buigen onder de waarheid Gods, ook wij willen niet vallen voor de waarheid. Ook wij handhaven onszelf. U zegt: ik mag

gaarne de waarheid beluisteren; 't is verschrikkelijk vandaag hoe de waarheid verdraaid wordt, ik verlang op te gaan onder de zuivere waarheid. Maar wij van onszelf willen de waarheid niet. Ons vlees is daar de grootste vijand van. Met al ons vlees vechten wij daartegen.

U kunt ach en wee roepen over die geestelijke leidlieden van het volk Israël, en toch niet zien dat bij u hetzelfde probleem is.

Voor de waarheid zijn, en onder de waarheid zitten is nog geen garantie dat de waarheid in ons binnenste is gekomen. We kunnen met de waarheid nog voor eeuwig verloren gaan. Hoe komt 't eigenlijk dat er Godloochenaars zijn? Hoe komt 't eigenlijk dat heidenen buigen voor zelfgemaakte goden? Alles spreekt toch van God, van Zijn grootheid en majesteit? Paulus heeft daar maar één antwoord op: ze houden de waarheid in ongerechtigheid tenonder. Zo is het precies eender bij kerkmensen. 't Valt voor het vrome vlees ook niet mee om te ontdekken dat het vijand van de waarheid is, dat het op allerlei manier niets anders doet dan de waarheid tenonder houden. Zou er niet zijn de waarheid van Christus' opstanding, gewis ieder zou in het web van de leugen verstrikt blijven, en dat zou satan, de vader der leugenen zeer welgevalig zijn.

Christus is waarlijk opgestaan. Welk een rijke boodschap. 't Is niet meer uitzichtloos. Hij is er, de Triomfator van de dood, de Levensvorst. Dat is om tot Hem te roepen, te smeken: gun leven aan mijn ziel.

Die opgestane Christus door Zijn grote kracht ten leven brengt de waarheid van Zijn opstanding in het binnenste van de mens. Weet u wat er dan gebeurt? Wel, dan kom ik van het eergestoelte af, dan is het gedaan met al mijn zelfhandhaving, dan breekt de band der leugen waarin ik gebonden ben. Dan ga ik belijden dat in mij geen leven is, dat in mij is de dood, dat ik lig gekneld in banden van de dood, dat ik dood ben in zonde en in misdaden. Dan wordt heel dat kleed van leugen en bedrog aan flarden gescheurd. Dan ga ik zien dat heel het bedenken van mijn vlees is vijandschap tegen God en tegen Christus. Dan word ik van vroom goddeloos en van bekeerd onbekeerd.

Zie dan kan ik de vinger beschuldigend niet meer uitsteken naar de Joden. Ik heb tegenover de waarheid van Zijn opstanding de leugen gesteld, ik in mijn zelfhandhaving, ik heb niets anders gedaan dan de Opgestane weer in het graf leggen, en Zijn opstanding loochenen.

Al de eeuwen door blijkt de waarheid van Christus' opstanding. Er komen mensen die het van die waarheid alleen moeten hebben. Er komt opstanding uit de dood; dode mensen worden wederomgeboren. De opstandingskracht van de Opgestane zal triomferen, geheel en al. Straks bij al Gods kinderen de dood weg, helemaal, het vlees het graf in, en zij volmaakt, enkel leven, en dat om God eeuwig groot te maken, en het Lam dat geslacht was.

Als Jezus wederkomt, valt het leugenkleed af. Hoe verschrikkelijk! Zij die hier in dit kleed blijven voortgaan, zullen straks uitspreken dat het ongelijk aan hun kant is en het gelijk aan Gods kant. Dan is het te laat, voor eeuwig te laat. Dan zullen ze ervaren de

kracht ten verderve van de Opgestane. O leer toch te buigen voor de waarheid eer het te laat is.

Door de Geest van Christus, de Geest der waarheid, krijgen we de waarheid van Zijn opstanding lief. Die opstanding wordt groot en heerlijk.

Nu gaat het zingen in mij: Uw waarheid 't allen tijd' vermelden door mijn reën.

Ds. v.Z.

Van de administratie

Ook dit keer mochten we weer 1 nieuwe abonnee inboeken, maar aan giften ontvingen we weer een groot bedrag, n.l. f 5158,50, hierbij is inbegrepen een mooie gift van f 1000,-. Voor al de giften, groot en klein heel hartelijk dank. We hopen elkaar, zo de Heere wil, op zaterdag 5 april weer in Sliedrecht te ontmoeten. Heeft u abonnees op te geven of abonnementsgeld te betalen, komt u gerust even naar de consistorie.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. Inbinden van vorige jaargangen.

Er zijn verschillende abonnees, die de oude nummers van ons blad bewaren. Onder hen zijn er die de jaargangen laten inbinden. De gelegenheid daartoe staat weer open. Het gaat nu om de jaargangen 16 tot en met 20. Wanneer men op de ontmoetingsdag te drecht hoopt te komen kan men de ongebonden exemplaren, in goede volgorde, aan mij afgeven, natuurlijk D.V.

Ik kan er dan voor zorgen, dat de jaargangen op een vakkundige wijze worden ingebonden. De kosten zijn f 25,-. Daar komen eventueel natuurlijk wel de verzendkosten bij. Wanneer men niet op de ontmoetingsdag aanwezig is of de nummers niet naar Sliedrecht meeneemt, kan men ze aan mijn adres opzenden. Het is ook mogelijk desgewenst vroegere jaargangen ter inbinding aan mij af te geven of aan mij toe te zenden.

2. Betaling van abonnementsgeld door abonnees in de Verenigde Staten en Canada.

Het blijkt gewenst er even op te wijzen, dat abonnees in bovengenoemde landen hun abonnementsgeld kunnen betalen door toezending van een cheque aan Mr. M. Sommer, RR2, Ancaster, Ontario, LGG 3 L1 Canada. De koers van de dollar is tegenwoordig laag. Met het oog daarop stellen we overbetalingen wel zeer op

B.

Ontmoetingsdag

Het is van belang dat we in elk nummer herinneren aan de ontmoetingsdag die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 5 april a.s. in het kerkgebouw van de Chr. Geref. kerk te Sliedrecht-centrum.

Het programma ziet er als volgt uit:

morgensamenkomst: aanvang 10.30 uur:

opening: Ds. H.C. van der Ent van Dordrecht-centrum

spreker: Ds. M. Vlietstra van Zeist

slotwoord: Ds. P. Beekhuis van Rotterdam-Kralingen

Pauze.

middagsamenkomst: aanvang 2 uur:

opening: Ds. B. de Romph van Noordeloos

spreker: Ds. P. van Zonneveld van Driebergen

slotwoord: Ds. M.C. Tanis van Slie-drecht-centrum

We hopen van harte dat velen zich voor-nemen en voorbereidingen treffen om D.V. deze ontmoetingsdag te bezoeken. De Heere heeft het steeds weer welgemaakt. De Heere moge ook deze keer ons allen ten goede gedenken.

Er is weer koffie en frisdrank te verkrijgen. De boekentafel zal er ook weer zijn.

Bezoekers met de trein zullen met een school-busje worden opgehaald. Als het nodig is wordt er meer dan één keer gereden. De bezoekers die niet de eerste keer kunnen instappen kunnen wachten tot het busje terug komt.

B.

Uit het land van de Bijbel 55.

C. HET KRIJGSWEZEN (vervolg).

Voor wij het een en ander willen schrijven over de "Geestelijke Wapenrusting" uit Efe-ze 6, moeten we nog iets aanvullen bij ons vorig artikel over het "krijgswezen" in Israël. En dat betreft het optreden van de soldaten, wat hun "werk" betreft. Zij werden ook als "politie-dienaren" aangemerkt. Zo traden soldaten vaak op bij bewaking van gevan-genen en bij hun wegleiding naar gevange-nissen of andere executie-plaatsen.

Zo denken we o.a. in deze "lijdensweken" aan de gevangenneming en wegleiding van de Heere Jezus naar het kruis en daarvòòr naar het rechthuis van Herodus en Pilatus, na het verhoor door Kajafas. Zo lezen we ook in Handelingen 12 van Herodus, die Jacobus, de broeder van Johannes, met een zwaard doodde en Petrus deed gevangen nemen en in de gevangenis deed bewaken door 4 solda-ten. Op de reis van Paulus naar Rome lezen we ook in Handelingen 28, dat Paulus, zij het met veel vrijheid, waardoor hij op zichzelf mocht wonen, maar met bewaking van een "krijgsknecht". (Hand. 28 : 16). En in Lukas 3 vs. 14 lezen we van Johannes de Doper, dat er tot hem kwamen uit de scharen om ge-doopt te worden met de vraag: "Meester, wat zullen wij doen?"

Zo kwamen er ook "tollenaren" tot Johannes om gedoopt te worden en daarom vroegen: "Meester, wat zullen wij doen?" En dan was het antwoord van Johannes: "Eist niets meer dan hetgeen u gezet is". Wat bedoelde Jo-hannes met dit antwoord? Wel, de tollenen eisten vaak veel mèèr belasting of tolgeld dan noodzakelijk was en dat staken zij in hun *eigen zak*!

Zelfs ook "krijgslieden", soldaten, kwamen tot Johannes met de vraag: "En wij, wat zullen wij doen?" En dan was het antwoord: "Doet niemand overlast aan en ontvreemdt niemand het zijne met bedrog, en laat u ver-genoeuen met uw bezoldigingen!"

Welnu, zo moeten deze tollenen en solda-ten ook aangemerkt worden als "POLITIE-DIENAREN". Maar helaas! Hoe vervulden zij hun taak! Want dit is van groot belang, juist nu weer in de "lijdensweken". Ja, ook daarna!

Want, wanneer we opgemerkt hebben, dat wij de genoemde tollenen en krijgslieden hebben te zien als "politie-dienaren", dan krijgt heel het lijdensproces van Christus de zin van "RECHTS-PROCES" als tot vervul-ling van 's Heeren getuigenis: "Sion zal door recht verlost worden, en haar wederkeren-den door gerechtigheid".

Dat diene in "lijdensoverdenkingen" heel duidelijk in 't licht te worden gesteld. En dat is anderzijds ook zulk een "vertroostend" Evangelie! Want bij nadere inleving ligt hie-raan verbonden de rijke beleving, dat "zalig-worden" niet op 'n "misschientje" berust. D.w.z. dat hieraan de troost en de zekerheid verbonden ligt van 't: "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, Die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het, Die ges-torven is, ja, wat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook ter Rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt".

Ja, wanneer hiervan door het geloof iets mag ervaren worden, o, wat ligt er dan een rijke troost in opgesloten voor aangevochten har-ten!

Wanneer dit nummer van ons blad verschijnt D.V., is 't inmiddels Pasen geworden.

Welnu! Dan verheerlijke de opgestane Levens-vorst de kracht Zijner opstanding tot levens-vernieuwing, tot 't zoeken van de dingen, die Boven zijn, waar Christus is, zittende aan de Rechterhand Gods! Ja, van daaruit heeft Christus Zijn Geest uitgestort in Zijn kerk. En voor die Geest wordt Christus' Kerk ook geleid en toeberaid tot de "Bruiloft des Lams", waaraan de Bruidkerk mag aanzit-ten, met al de "gekochten" door het bloed van het Lam!

Mag ù, lezer(es) ook eens daarbij aanzitten? Daartoe bewerkte Hij ons door de Heilige Geest!

Dr.

v.L.

De merktekenen der christenen

6

God liefhebben is geen vanzelfsheid. Uit zichzelf komt niemand daartoe. Het is een ontzaggelijke werkelijkheid, maar niemand wordt met liefde tot God geboren. Wij zijn in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft onze moeder ons ontvangen. Vandaar dat wij allen het voorwerp zijn van Gods toorn. Het leven onder het Woord neemt dit niet weg. Het verkeren op de erf van het verbond wijzigt onze natuurstaat voor de Heere niet. En die natuurstaat houdt in: van huis te zijn een hater van God en de naaste. Welk een werkelijkheid de mens, de door God geschapen mens, de door God geboren mens, want alle leven is van Hem, is een hater, een vij-and van zijn Schepper. Nu moge er, door Gods goedheid, een ingetogen leven zijn, maar onze aard is onveranderd gebleven. Het is bij ons als bij de leeuwen. In een dier-gaarde worden ze gezien en ze kunnen ons zo rustig, zo vredig aankijken. We zouden er zo op aangaan, maar neemt de tralies eens weg en hun ware aard komt duidelijk naar voren. De leeuwen achter de tralies zijn wilde die-ren gebleven. Zo verandert de algemene genade de aard van de mens niet. Ook voor zijn leven mogen tralies zijn, maar vallen die weg, dan komt duidelijk aan het licht wie hij is. Vandaar wanneer het ontdekkende licht van Gods Geest gaat werken en men geplaatst wordt in de spiegel van Gods wet men zijn eigen werkelijkheid ontdekt. En die werke-lijkheid spreekt niet alleen van onmacht, maar ook van onwil. Die beide nu, onmacht en onwil, gaan het hart diep treffen. Het is uitgesloten, totaal uitgesloten te doen wat God de Heere eist en vraagt. Voor de eisen en rechten des Heeren wordt gebogen. De Heere doet geen onrecht in Zijn wet, dat Hij eist wat niet gedaan kan worden. De Heere mag eisen: liefde. Honderd procent liefde. God liefhebben met het gehele hart. En dat niet dubbelhartig, maar oprecht. God liefhebben met geheel de ziel. Dat wil zeggen met geheel onze ik-heid, met ons willen en begeren. God liefhebben met geheel het verstand. Dat betekent, heel mijn denken geconcentreerd op de Heere en Zijn Woord.

God liefhebben met al de kracht, die men bezit. Het liefhebben vraagt dus, het lief-hebben van geheel mijn persoon. De hele mens moet doorgloeid en doordrongen zijn van liefde, van liefde tot God. Zover nu, komt het nimmer, komt het nooit, vandaar wan-neer gebogen wordt onder Gods heilige eis, het wonder zo groot wordt dat liefde lief-hebben verdiend is. Verdiend door de arbeid, het offer van Christus. Door hem, door hem alleen kan God liefhebben en wordt uit genade de liefde van God in het hart uitges-tort. Die liefde nu is er al in het hart, wan-neer er ontstaat de droefheid over de zonde. De droefheid vanwege het gemis van de Heere. Gaat door het lezen van de Schrift en door het horen van de prediking leven wie de Heere is n.l. het Allerhoogste en eeuwig Goed, wat doet dan het gemis van God pijn. Ja, wat doet het hart pijn, wanneer er inge-zien wordt dat men gezondigd heeft tegen een goeddoend, zorgend, bewarend en na-wandelend God. Bij het hartelijk belijden van schuld en het buigen voor Gods heilige eisen, ontstaat ook de hartelijke betrekking op de Heere om Hem te kennen, met Hem

verzoend te worden en te mogen leven naar Zijn Wil.

In het gebed wordt gevraagd om de vernie-tiging van de onmacht en de vernieuwing van de wil. "Leer mij naar Uw wil te han-delen. 'k Zal dan in Uw waarheid wandelen. Neig mijn hart en voeg het saâm tot de vrees van Uwe Naam". Door de liefde gelegd in het hart, ontstaat er wederliefde. Hartelijke lief-de tot de Heere, tot Zijn Woord en wet. Door de genade des Heeren wordt gekend, wat er staat in Jeremia 31 : 33: "Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven". Welk een genade is dat. De wet veroordeelt, de wet tuchtigt, de wet ver-doemt. Aan de eis van de wet kan nimmer voldaan worden. Maar nu heeft Christus voldaan aan de eisen van de wet. Hij heeft de wet volbracht. Zijn gehele leven was een wetsleven. Nimmer heeft Hij de wet in iets overtreden. Zijn leven was dienen. Zijn leven was liefhebben. Maar ook dragen, ja weg-dragen. Hij heeft de vloek der wet op zich genomen. Die vloek heeft Hij gedragen. Ja, Hij werd Zelf tot een vloek. De vloek Gods heeft Hem getroffen, verbrijzeld.

Maar door Zijn bloed heeft Hij de vloek der wet vernietigd. In en door Zijn bloedstorting is de hitte van Gods gramschap voor eeuwig geblust. Dat wordt nu verstaan door een ieder, die zich vloekwaardig weet en ver-klaart naar het rechtvaardig oordeel van God de tijdelijke en eeuwige straffen ver-diend te hebben. Een aanklagend geweten kent en daardoor het levend besef, tegen al de geboden van God zwaarlijk gezondigd te hebben en geen daarvan gehouden en nog steeds tot alle boosheid geneigd. Zondag 23. In Christus' bloed nu, door Christus genoeg-doening, gerechtigheid en heiligheid ver-doemt de wet niet meer. Zo is de wet niet meer tegen, maar wordt de wet ingedragen in het hart en ontstaat er de verbinding aan de wet. Een zodanige verbinding, dat er liefde komt tot de wet. Dit komt tot stand door de genadevolle werking van de Heilige Geest. De geboden, de inzettingen en instel-lingen des Heeren krijgt men van harte lief. Men wordt er op betrokken, men wordt er naar getrokken. Men verlangt er zelfs naar. Het dienen van de Heere is een levenszaak. In het hart leeft en daarom wordt beleden: "Heere, U bent het waard om gediend en gevreesd te worden". Het "Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal", wordt regelmatig ge-hoord. Van de personen, getekend in de Hei-lige Schrift die een Godvrezend leven hebben gekend, gaat een aantrekkingskracht uit en het wordt gevraagd: "Heere, leid mijn leven zo". Het leven van Christus Jezus vol Gods-vrucht gaat spreken, bijzonder spreken en dringend wordt gevraagd: "o Zoon, maak mij Uw Beeld gelijk". Om naar Zijn evenbeeld, ja almeer vernieuwd te worden wordt het hartelijk verlangen. Nu wordt dit gegeven. En die gave, die genadegave blijkt. Zeker in dit leven maar ten dele, maar het beginsel van de nieuwe gehoorzaamheid blijft niet verborgen. Zodat er een ernstig voornemen is om niet alleen naar sommige, maar naar al de geboden van God te leven. Dat voor-nemen is dus ernstig. Het is niet oppervlak-kig. Het is niet uitwendig, alleen. Het ligt bijzonder verankerd in wat in het hart ge-werkt is. En wat daar in het centrum van het levensbestaan ontstaan is, krijgt gestalte in het leven. De boom wordt immers aan zijn vruchten gekend. De geboden Gods worden dan geen last. Wat ons leerboek schrijft over de geboden wordt niet afgeschreven, becrite-seerd, of gewijzigd, maar daar wordt bij geleefd, want het is voluit Bijbels. Hoe wordt er niet om gevraagd, om toch alle afgoderij te mijden en te vlieden en de enige ware God recht te kennen, te vertrouwen, te vrezen en te eren. Welk een betekenis krijgt Gods dienst. Welk een rijkdom ontdekt men niet in 's Heeren Naam. Het misbruik van die Naam haat men en het gebruik, het Bijbels gebruik van die Naam zoekt men.

Welk een waarde krijgt de Zondag. Die dag wordt gezien en erkend als Gods dag. Wat in zondag 38 staat zoekt de mens te betrachten te kennen.

Dus de ware liefhebbers des Heeren blijven niet verborgen. Zij geven er blijk van in gezindheid, in woord en daad. Die liefheb-bers worden almeer bespot en veracht. Ge-

negeerd. Het is een minderheidsgroep. Een groepering, die maar gauw moet uitsterven. In de kerken heeft men ook bedenkingen, of zelfs aversie tegen hen. Zo zijn zo "tegen"! Tegen het compromis, tegen het ruimte geven voor. Tegen alles wat openlijk of versluierd indruist tegen Gods Woord en wet. En dat kan ook niet anders want in het verleden is terecht gezegd: "wie de Heere gaat liefhebben, krijgt Zijn Woord, Zijn geboden, Zijn dienst, Zijn dag lief". Een leven in de "nieuwe" gehoorzaamheid. Zie het doopformulier.

Ds. M.C. Tanis.

Laus Deo 15.

Lessen uit Genève.

Boeken der leken.

Nadat Calvijn geschreven heeft over de dwaasheid van de heidense afgodendienst, gaat hij in op het algemene en overbekende gezegde: dat de beelden de boeken der leken zijn. Wij kennen deze uitdrukking wel uit vr. 98 van de Heidelb. Cat.: Maar zou men de beelden in de kerken als boeken der leken niet mogen dulden?

Deze uitdrukking heeft men ontleend aan een brief van de roomse paus Gregorius de Grote (550-604 n.Chr.) geschreven aan bisschop Serenus van Marseille. Deze franse bisschop Serenus had de beelden uit de kerken geworpen. Hij kon de aanbidding van die beelden niet verdragen. In zijn brief prijst Gregorius hem hierin. Toch vindt Gregorius, dat Serenus de beelden niet had behoren af te breken. Gregorius schrijft dan: "Daarom gebruikt men de schilderijen in de kerk, opdat zij die niet lezen kunnen, althans met te zien naar de wanden, zouden lezen, hetgeen zij niet in de boeken kunnen lezen. Daarom behoorde uw broederschap en de beelden bewaard te hebben en het volk af te houden van het aanbidden ervan, opdat zowel zij die niet lezen kunnen, iets zouden bezitten waaruit zij de historie konden leren kennen, alsook het volk in geen geval zou zondigen met aanbidding van de schilderijen". Gregorius bestrijdt dus wel de aanbidding van de beelden en schilderijen in de kerken, maar niet het gebruik als leermiddel: "boeken" voor het ongeletterde volk. Boeken der leken. Calvijn is van mening, dat het zonder meer verboden is van God een voorstelling te maken. Ook al zou men deze voorstelling niet bijgelovig vereren. Habakuk leert 2 : 18, dat het gegoten beeld een leugenleraar is. Calvijn haalt dan ook nog Augustinus aan, die uitspreekt, dat het niet alleen zonde is beelden te aanbidden, maar ook ze voor God op te richten. Ook citeert Calvijn een uitspraak van het "Elibertinische concilie". Daarmee bedoelt hij het concilie van het Spaanse Elvira gehouden in 306 na Chr. Op dit Spaanse concilie werd een felle strijd gevoerd tegen de wereldgelijkvormigheid (Dr. J.N. Bakhuizen van den Brink, Handboek der Geschiedenis, dl. I, 68). Het 36e besluit van dit concilie luidt aldus: "Er is besloten, dat er in de kerken geen schilderijen zullen zijn, opdat niets wat vereerd of aanbeden wordt, op de wanden geschilderd worde". De vroeg-christelijke kerk was dus zeer beducht voor het gebruik van afbeeldingen van God, die op de wanden van de kerken aangebracht werden. Niet alleen beroept Calvijn zich, in zijn afwijzing van afbeeldingen van God en heilige mensen, op de vroeg-christelijke kerk, maar zelfs op de heidens Romeinse wijsgeer M. Terentius Varro (116-27 v.Chr.). Deze ging door voor de geleerdste van alle Romeinen. In 39 v.Chr. had hij al 490 boeken geschreven, die grote invloed uitoefenden op zijn tijd. Van hem trof Calvijn de volgende uitspraak aan bij Augustinus: dat zij die het eerst de beelden der goden hebben ingevoerd, de vrees voor de goden hebben weggenomen en de dwaling hebben vermeerderd. Kortom: lichamelijke afbeeldingen, al worden zij niet vereerd en aanbeden, zijn Gods majesteit onwaardig. Eigenlijk, zegt Calvijn, is het wel beschamend, dat een heidens man, tot dit inzicht gekomen is, terwijl Calvijns tijdgenoten dit inzicht misten en de beelden wel toestonden in de kerken. Slotsom: de afbeeldingen van God moeten

niet als (leer)"boeken der leken" worden getolereerd. "Al wie dus naar behoren onderwezen begeert te worden, moet van elders (n.l. uit het Woord), en niet uit de beelden leren wat hij over God moet weten."

Heiligen-beelden

En hoe staat het met de beelden van heiligen en martelaren? Zijn deze wel geoorloofd als boeken der leken? Calvijn beantwoordt ook deze vraag ontkennend. In de eerste plaats vindt hij de afbeeldingen van godvrezende vrouwen uit de Bijbel, op de wanden van de kerk aangebracht, zinneprikkelend. "Voorwaar de bordelen vertonen de hoeren kuiser en zediger opgesierd, dan de kerken de afbeeldingen, die ze voor de afbeeldingen van máágden gehouden willen zien". En ironisch merkt Calvijn dan op: Ze zouden dan eerst "hun afgoden" wel eens wat ingetogener mogen afbeelden, als zij het eenvoudige volk willen laten geloven, dat deze vrouwen "de boeken" zijn van een of andere heiligheid. Toch meent Calvijn dat, hoe zedig de heiligen ook zouden worden afgebeeld, dit niet de manier is om op heilige plaatsen het gelovige volk te onderwijzen.

Christus voor onze ogen gekruisigd

God gebruikt betere middelen dan de beelden om Zijn volk te onderwijzen. Hij heeft bevolen dat het Woord verkondigd en de Sacramenten bediend moeten worden. De pausgezinden spreken over "leken". Zij bedoelen daarmee: de ongeletterden. Die zouden slechts door beelden onderwezen kunnen worden! Maar die ongeletterden erkent de Heere juist als Zijn leerlingen. Die eenvoudigen keurt God de openbaring van Zijn hemelse wijsheid waardig. Hij wil hen in de verborgenheden van Zijn Koninkrijk laten onderwijzen door Zijn Woord.

Het ergste is, zegt Calvijn, dat in de roomse kerken aan de ongeletterde de leer van het Evangelie wordt onthouden. Dat is ook de oorzaak van hun domheid. Daarom kunnen zij nu die beelden als hun "boeken" niet meer missen. De voorgangers in de kerken laten het onderwijs maar over aan de beelden. Waarom? Omdat ze zelf niets te zeggen hebben. Hoe geheel anders dacht de apostel

Paulus erover. In Gal. 3 : 1 lezen wij: o gij uitzinnige Galaten, wie heeft u betoverd dat gij der waarheid niet zoudt gehoorzaam zijn; den welken Jezus Christus voor de ogen tevoren geschilderd is geweest, onder u gekruist zijnde. In de ware prediking van het Evangelie wordt Christus afgeschilderd. Hij wordt "in zekere zin voor onze ogen gekruisigd". Waarom is het dan nodig dat er zoveel kruisen in de kerken worden opgericht? Het was beter geweest het volk wat anders in te prenten: "dat Christus gestorven is om aan het kruis onze vloek te dragen, onze zonden te boeten door de offerande van Zijn lichaam, ze met Zijn bloed af te wassen en tenslotte ons met God de Vader te verzoenen". Uit dit éne eenvoudige Evangelie van de gekruisigde Christus hadden ze meer kunnen leren dan uit duizend houten of stenen kruisen. En spottend voegt Calvijn daaraan toe: "want aan gouden of zilveren kruisen hechten hebzuchtigen wellicht hun hart en ogen steviger dan aan enig Woord van God".

En gezien de taaiheid waarmee de beelden-dienst zich in de roomse kerk weet te handhaven, kunnen we wel zeggen: ook deze woorden van Calvijn behouden hun aktualiteit. Hoe beducht moeten we zijn voor de "leermethode" van de beeldendienst. God wil, zegt onze catechismus, Zijn christenen niet door stomme beelden, maar door de levende verkondiging van Zijn Woord onderwezen hebben. Die dat verstaan heeft en de kracht van dat Woord ervaren heeft, zoekt geen andere methoden. Zoekt zijn kracht evenmin in het vervaardigen van films over het leven van Jezus of het opvoeren van toneelstukjes. Helaas blijkt op het kerkelijk erf de gedachtengang van de reformator Calvijn nog maar weinig te zijn doorgedrongen. God beware onze kerken bij de eenvoudige verkondiging van Zijn Evangelie. Zodat God en Zijn Woord niet verachtelijk gemaakt worden. Institutie, I, XI, 5-7.

*Wordt vervolgd D.V.
Ds. L.W. van der Meij.*

Een vertroosting voor het geval we ons tot niets nut gevoelen 2.

In I Samuël hoofdstuk 30 : 21-25 leest u van tweehonderd mannen, die zo vermoeid waren dat zij David niet konden navolgen, "die zij aan de beek Besor hadden laten blijven; die gingen David tegemoet, en het volk, dat bij hem was tegemoet; en David trad tot het volk, en hij vroegde hen naar hun welstand. Toen antwoordde een ieder boos en Belials man onder de mannen, die met David getogen waren, en zij zeiden: Omdat zij met ons niet getogen zijn, zullen wij hun van de buit, die wij gered hebben, niet geven, maar aan een iegelijk zijn vrouw en zijn kinderen; laat hen die heenleiden, en weggaan. Maar David zeide: Alzo zult gij niet doen, mijn broeders, met hetgeen ons de Heere gegeven heeft, en Hij heeft ons bewaard en heeft de bende, die tegen ons kwam, in onze hand gegeven. Wie zou toch ulieden in deze zaak horen? Want gelijk het deel dergenen is, die in de strijd mede afgetogen zijn, alzo zal ook het deel dergenen zijn, die bij het gereedschap gebleven zijn; zij zullen gelijkelijk delen. En dit is van die dag af en voortaan alzo geweest; want hij heeft het tot een inzetten en tot een recht gesteld in Israël, tot op deze dag."

De mannen in het garnizoen zijn in de oorlog even belangrijk, terwijl ze er niet uitzien als een geheel, als zij die uitgaan en te velde trekken. Wanneer er geen garnizoens waren in zo en zo verstekte plaatsen, zouden de troepen op het slagveld geen basis hebben voor hun operaties - niets om op terug te vallen - en mogelijk zou de oorlog helemaal niet kunnen worden voortgezet.

Gods plannen, Zijn werk, Zijn koninkrijk zijn een groot geheel; en al zou u zich tot niets nut gevoelen en hier erger dan tot niets nut, en daar als een gewapend man die zijn plaats kreeg onder de cavalerie of artillerie, toch is u in uw eigen plaats van het grootste nut. God heeft een werk voor u, al kan men het niet zien, al kunt u het mogelijk zelf niet zien. Alles wat u hebt te doen is te zeggen: "ben ik in de plaats waar God mij heeft gesteld?" en als u gevoelt dat u daar is, dan, wees er zeker van, dat de alwijze God niet zou willen dat u zo'n dwaas ding doet om aan te nemen dat u waar u is van geen nut zou zijn. Laat me u een andere kleine gelijkenis vertellen, waardoor ik tracht zieke mensen te vertroosten.

Hier is een dame met een zak vol mooie wol van allerlei kleuren. Haar kleine jongen komt bij haar als zij aan het werk is en zegt: "o moeder, wat een mooie kleuren - rood, blauw, rose, groen, ik houd van ze allemaal, ze zullen er mooi uitzien in uw borduurwerk wanneer het klaar is. Maar hier is een streng zwarte wol. Daar houd ik niet van; het is een lelijke sombere kleur en er is slechts één streng van. Dat kan nergens goed voor zijn. Ik zal hem wegnemen, want hij doet schade aan de aanblik van deze mooie wol."

"Nee, nee, mijn kind", zegt de moeder, "dat is een zeer kostbare streng, je moet hem niet aanraken. Ik zal je straks laten zien, hoe nuttig hij is".

Zo gaat het werk verder en het is bijna klaar als de moeder het aan het kind laat zien. Maar, in plaats van uit te roepen hoe zeer hij er zich over verwondert, kijkt de jongen er met verbazing naar en hij zegt: "wel, moeder, de mannen en vrouwen en kinderen en paarden en honden hebben geen ogen, zij zien er uit alsof ze er werkelijk helemaal niet zijn".

Dan gebruikt de moeder de streng zwarte wol en in enkele minuten werkt zij er de ogen in en dan ziet het hele werk er levensgetrouw uit, en nu heeft het kind het nut van de streng zwarte wol geleerd.

En zo is het met ons. Onze ziekte is voor ons de streng zwarte wol, die van ons particulier leven een nuttig leven maakt, die maakt dat wij de plaats opvullen waar zwart nodig is in het grote plan van God. Wij zijn mogelijk de schaduwen in Gods grote borduurwerk. En welk schilderij kan worden gemaakt met niets dan licht - welk schilderij, ik bedoel, die de aarde betreft? Het grote schilderij van Gods liefde, voorzover het de aarde betreft, is zwaar overschaduwd door het Kruis. Zodat

u wat betreft het zich tot niets nut gevoelen grotelijks mag worden vertroost. Tenzij het uw opzettelijke wens is zo te zijn is u niet tot niets nut, noch kunt u het worden.

Mogelijk is u tijdens uw ziekte op weg om bevorderd te worden in het koninkrijk van God. Wanneer dat been, waarvan we enige ogenblikken geleden aan het spreken waren, was bewerkt en veranderd in superfosfaat van kalk, hoe subtiel werd het in zijn invloed! Het had dan kracht om binnen de minuut op haar-lijkende wortels en bijworteltjes van planten binnen te dringen, het kon zich vermengen met de elementen, het kon wonderen doen. Verbrijzeld koren maakt brood, getreden druiven maken wijn, geperste olijven scheiden olie af, de wierook die het vuur voelt stijgt omhoog in welriekende kringen de lucht in. De tarwe die alleen blijft is niet vruchtbaar; het is wanneer zij sterft dat zij ingaat in de schuren; de tak die vrucht draagt wordt gesnoeid, opdat zij meer vrucht zou voortbrengen.

Zo dan, zieke man of vrouw, zit niet in de put en wees niet ter neer geslagen; beschouw uzelf niet als tot niets nut.

Wanneer u nagenoeg zonder pijn zijt en voldoende kracht hebt, zoek enige bezigheid voor uzelf. Het zal u bijzonder helpen, wanneer die bezigheid te maken heeft met het verlichten van iemand anders bij ziekte. Wanneer uw middelen gering zijn en uw bezigheid brengt u iets mee, zal wat u op die wijze krijgt dubbel aangenaam zijn. Maar stel u zelf enig doel, enig werk voor ogen. Terwijl ik bezig ben deze bladzijde voor de druk voor te bereiden bereikt mij het volgende in een brief:

"Elizabeth woont in een dorpje genaamd K. Toen zij achttien jaren oud was werkte zij in een mijn en kreeg zij een vreselijk ongeluk, waarbij haar ruggegraat op drie plaatsen gebroken werd en ook vijf ribben, twee aan de ene, drie aan de andere zijde. Zij heeft nu in deze toestand vijf en veertig jaren voortgeleefd, zonder enig gevoel beneden haar middel, terwijl haar ene been geheel onder haar gespalkt is.

Zij was er een uit een groot gezin, die allemaal gestorven zijn behalve één zuster, een oude vrouw van boven de zeventig, die met haar samen woont en voor haar zorgt. De gezegde zuster is doof-stom en kan niet lezen. Haar naam is Abigaïl. Het is wonderlijk die twee samen te zien, zo dol op elkaar. Elizabeth heeft geen kracht om zichzelf in haar bed te bewegen; zij wordt door Abigaïl van haar rug op haar buik gekeerd, die een beetje begrijpt door middel van tekenen.

Niettegenstaande haar vreselijke beproeving is Elizabeth de gelukkigste Christin die ik gezien heb. Zij is vol vreugde en dankbaarheid en merkte op zekere dag tegenover een dame die binnenkwam op: "Hoe goed is het van de Heere om de zon te laten schijnen door mijn raampje!" Zij is zo'n grote gunsteling van de buren (en geen wonder, want altijd denkt zij aan anderen), dat een arme vrouw die ging sterven en een baby van weinig weken achterliet, niet tevreden was voordat Elizabeth beloofd had die op te nemen en groot te brengen. Dit deed zij werkelijk en het kind leefde tot het veertien was, toen het zeer gelukkig stierf aan de tering.

Een ander klein voorbeeld van de bereidheid om altijd klaar te staan om anderen te helpen: een dame die op een morgen naar binnen ging vond haar als gewoonlijk op haar buik, maar met haar handen uitgestrekt buiten haar bed, bezig met het kneden van deeg om brood te bakken voor een gezin in de buurt in behoeftige omstandigheden!

Onder sommige omstandigheden kunt u van groot nut zijn door tevreden te zijn en opgeruimd in uw moeite. Die u omringen zullen zien dat God u ondersteunt en zullen Hem prijzen en Hem verheerlijken en mogelijk ook leren te vertrouwen op Hem". Hier is een ander verslag van een nuttige Christin, dat ik ook ontving, toen ik met deze bladzijden bezig was.

"U vroeg me u een kort verslag te zenden omtrent Elizabeth, de arme jonge vrouw, die we te B. kenden, waar mijn vader gedurende enige jaren woonde. Zij lag gedurende achttien jaren op haar rug, zelfs niet in staat om zich te keren op haar zijde, maar desniettemin staande was zij een van de gelukkigste

mensen die ik ooit gezien heb. Het was een aardig hutje op een terrein, dicht bij de waterkant, waarin zij woonde, maar zij kon niets zien van al het schone rondom haar (waarop zij gewoonweg verzot was), behalve bij hoog water, wanneer zij gewoon was zich erg te verheugen bij het zien van de boten die voorbij voeren. Zij was uitgegleden op de rotsen, toen zij een meisje van zestien jaar was en daar zij op haar rug viel verloor zij langzamerhand het gebruik van haar ledematen en spoedig was zij niet in staat van haar bed op te staan. Vaak leed zij hevige pijn en bijna nooit sliep zij des nachts meer dan één uur, of op z'n langst, twee uur. Een nog schitterender, gelukkiger gezicht was het onmogelijk te zien, of een wonderlijk voorbeeld van "verheuging in beproeving". Zij was gewoon te zeggen: "Dit is een gezegende ziekte voor mij geworden en niets minder zou het hebben gedaan. Daar ben ik zeker van". Daar zij van nature vol levenslust en temperament was scheen het des te wonderlijker hoe buitengewoon geduldig zij was.

Mijn moeder was altijd gewoon te zeggen, dat zij een zegen was voor de gehele omgeving; sommigen van de ruwste mannen waren gewoon bij haar te komen en naast haar bed te gaan zitten en een "woord" van Elizabeth te krijgen en een boekje (waarvan zij er altijd in voorraad had); al wie in allerlei moeite was vertrouwd op haar en haar grote medelijden in het verdriet van anderen deed de mensen vergeten dat zij het zelf ook had.

Zij was gewoon te zeggen dat haar lange nachten haar tijd gaven om te bidden met het oog op al die moeiten die haar waren verteld. Sommige dagen, wanneer ze zich een beetje beter voelde, wilde ze een poosje breien of lezen of schrijven, maar niet heel vaak. De laatste paar jaren van haar leven was haar een waterbed gegeven, waarvoor ze nooit ophield God te danken; en de kleinste vriendelijkheid werd altijd zo dankbaar ontvangen, dat iedereen het een genoegen vond om iets voor haar te doen. Zij wilde "zich verblijden met de blijden" op een voortreffelijke wijze.

Zij stierf ongeveer drie jaar geleden, terwijl ze God tot het laatste prees, hoewel zij gedurende verscheiden maanden in groot lijden was geweest, en zeide, "dat zij altijd alles gewillig wilde dragen om de vertroosting en vreugde die ze in haar Heere gevoeld had". Het zou zeker buiten het doel van dit boekje zijn om uitvoerig op dit onderwerp in te gaan. Dit is een troostboek, en los van al zulke overwegingen als deze hoop ik dat ik genoeg gezegd heb om u enige vertroosting te geven wat betreft het zich tot niets nut gevoelen.

We moeten niet zo'n geringe dunk van onszelf hebben om te veronderstellen, dat God ons niets waardig acht, en dat we ter zijde geworpen zijn als iets dat waardeloos is. We moeten gering van onszelf denken op een slechte zowel als op een goede manier. Zoals een mens denkt over zichzelf zo wil hij vaak zijn. Er is een gezegde dat behoort tot een zekere adellijke familie - Noblesse oblige, Adeldom verplicht, dat is: Ik ben een edelman, daarom moet ik me gedragen als een edelman. Besef, dat gij nuttig zijt in Gods koninkrijk en gij zult het verlangen gevoelen om te handelen alsof gij het zijt.

En dan zal een hele wolk van ellendige en neerdrukkende gedachten worden verdreven, en gij zult u gesterkt en herleefd gevoelen. God wil dat u nog iets zou zijn en gij zult gevoelen dat u iets is en dat gij nu uw plaats op aarde hebt en hiernamaals haar in de hemel zult hebben.

B.

Vereniging "Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten"

Deze vereniging hoopt haar jaarlijkse ledenvergadering te houden op D.V. 26 april 1986. Thema: Over troosten en verdriet.

Inleiding: "Troosten en verdriet in Bijbels licht", door Ds. D. Rietdijk te Moerkapelle.

Inleiding: "Troosten en verdriet een persoonlijke ervaring", door mw. P. Wallet-van Renselaar te Sliedrecht.

Het mannenkoor "Ethan" uit Yerseke zal tijdens deze dag enkele liederen zingen die aansluiten bij het thema.

Zowel leden als niet-leden van de vereniging zijn van harte welkom.

Plaats van samenkomst: kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Zeist, Joubertlaan 5. Aanvang 10.15 uur.

In verband met de broodmaaltijd wordt het op prijs gesteld wanneer men zich vóór 12 april opgeeft bij het landelijk bureau van de Vereniging, postbus 404, 3440 AK Woerden of tel. 03480-20390.

Kinderchrèche aanwezig.

Voor de jeugd

Nehemia 9

Beste jongelui!

"Wij hebben het ganselijk tegen U verdorven, en wij hebben niet gehouden de geboden, noch de inzettingen, noch de rechten, die Gij Uw knecht Mozes geboden hebt".

Neh. 1 : 7.

De laatste keer hebben we stil gestaan bij het gebed van Nehemia. We zijn daar niet mee aan het einde gekomen. We hebben jullie veel gebedswerkzaamheden toegewenst. Ik weet natuurlijk niet of daar ook wat van gekomen is. Want we kunnen elkaar veel toewensen, doch blijven onder alle omstandigheden maar mensen. Wij kunnen onszelf niets geven en elkander ook niet. Doch goede wensen kunnen wel eens een goed onthaal vinden, en door de werkzaamheden van de Heilige Geest in daden worden omgezet. De roeping om God te kennen in al onze wegen, ligt altijd voor rekening van de mens. De mens moet bidden zonder ophouden. Dat staat duidelijk in het woord van God. En het is een wonder van Gods genade als hij dit in de praktijk beoefenen mag.

Bidden zonder ophouden, dat ligt eigenlijk wel in de hierboven afgeschreven tekst besloten. Want hebben we Nehemia de laatste keer biddende verlaten, we gaan hem nu weer biddende ontmoeten. Hij heeft belijdenis van zijn schuld gedaan en ook van de schuld van het volk. Hij wist zich daar één mee. Hij verheft er zich niet boven, maar gaat er naast staan. Het volk had gezondigd en Nehemia had ook gezondigd. Want geen mens is er die niet zondigt. Wie deze waarheid ter harte neemt, kan het alleen maar onderschrijven en zeggen: En ook ik heb gezondigd.

Wanneer de schuldbelijdenis echt is, dan worden de zonden niet verkleind. Dat blijkt duidelijk. Want Nehemia zegt: Wij hebben het ganselijk tegen U verdorven, en wij hebben niet gehouden de geboden, noch de inzettingen, noch de rechten, die Gij Uw knecht Mozes geboden hebt.

De zonden verkleinen, is een zaak die de mens wel ligt. Als hij met zijn neus op de werkelijkheid gedrukt wordt, is hij er dadelijk bij om de scherpe kanten er wat af te gaan vijlen. De verontschuldigungen zijn dan vele. Je moet dan met de omstandigheden rekening houden waarin iemand anders verkeerde, toen hij tot een bepaalde verkeerde daad kwam. De verleiding was ook zo sterk, daar moet je toch op zijn minst begrip voor kunnen opbrengen. Iedereen doet tenslotte wel eens wat. Je mag het daarom de zondaar niet zo zwaar aanrekenen. Je moet op alle slakken geen zout leggen, en ga zo maar door. Daar wordt meestal net zo lang geredeneerd totdat zonde geen zonde meer is. En als men het zover gebracht heeft, is daar tegelijkertijd de deur mee opengezet, om op de ingeslagen weg, maar rustig voort te gaan. Men heeft dan zichzelf een vrijbrief uitgereikt, doch heeft nooit zijn schuld van God vergeven gekregen. En dat zal toch nodig zijn, wil men vrij van schuld en vrij van straf een recht kunnen verkrijgen op het eeuwige leven.

Laten al degenen die dit lezen, hier ernstig nota van nemen. Want we leven maar één keer. En dat leven is kort en een ieder zal eenmaal Gode rekenschap moeten geven, van al datgene wat in het leven geschied is, hetzij goed of hetzij kwaad.

Wie door de Heilige Geest geleid wordt, zal eerder de schuld zoeken te vergroten dan te verkleinen. Waarom eigenlijk? Omdat hij zo

bang is dat er iets zou blijven zitten tussen God en hem. En dat kan niet, dat mag niet. Er moet schoon schip worden gemaakt. Ik geloof dat Nehemia het ook zo aan gevoeld heeft. Daarom zegt hij: Wij hebben het ganselijk tegen U verdorven. En dan staan Gods geboden, inzettingen en rechten klaar voor zijn ogen. Gods geboden zijn duidelijk. Het zijn er tien in getal. En dat gebod is zeer wijd. Het beslaat eigenlijk het gehele leven. Het bepaald de verhouding tegenover God en de naaste.

Men moest God liefhebben boven alles en de naaste gelijk zichzelf. Daar komt het in Gods geboden op neer.

Als het over de inzettingen des HEEREN gaat geloof ik te moeten denken aan heel de oud-testamentische eredienst. Dat is de dienst der ceremoniën met zijn priesters, offers en alle mogelijke verplichtingen die daarbij behoorden. Deze inzettingen getuigden van verzoening door voldoening. Of om het nog anders te zeggen, dat er bij God vergeving is voor alle zonden, terwille van de offers die gebracht werden, en die heenwezen naar dat ene volmaakte Offer van de Heere Jezus Christus, dat toen nog gebracht moest worden en dat nu gebracht is.

Dan wordt er ook nog over de rechten des HEEREN gesproken. Dat zijn heel eenvoudig de dingen waar God recht op heeft. Hij had Zich aan dat volk verbonden en Hij had er recht op dat het volk dit waardeerde en zich ook aan de HEERE zou verbinden. Niets zou doen zonder Hem. En alles wat het deed, moest geschieden tot eer van Hem.

En wat had men daar nu van terecht gebracht? Nehemia zegt het zo heel scherp: Wij hebben het ganselijk tegen U verdorven, en wij hebben niet gehouden Uwe geboden enz. Het woord verdorven zegt heel veel. Het wil niet alleen zeggen: Wij hebben verkeerd gedaan. Dat zit er natuurlijk wel in. Doch dat woord "verkeerd" geeft op zichzelf de zonden veel te zwak weer. Het woord "verdorven" doet ons denken aan iets dat dood is en waar een kwalijke geur van uit gaat. Men had van heel de dienst van God een puinhoop gemaakt, een mesthoop. Het was een stinkende zaak geworden. God moest er wel van walgen, zo erg was het. Want Gods geboden werden met voeten getreden. In plaats dat men de enige God diende, die de hemel en de aarde geschapen had, diende men de afgoden. En in plaats dat men de offerdienst, de dienst der verzoening door voldoening op een Hem welbehagelijke wijze waarnam, was men de weg van de eigenwillige godsdienst opgegaan. Voor zover men er nog aan deed, maakte men er maar wat van. Men bracht zijn offers aan de afgoden. Daar had men zijn verwachting van. En de rechten des HEEREN die werden verkort. Men stond wel op zijn eigen rechten, en om de rechten van God maalde men niet. Die moest met eerbied gezegd, maar zien. Ieder deed wat recht was in zijn ogen.

Wanneer jullie dit allemaal goed op je laat inwerken, is het niet zo moeilijk om lijnen te trekken naar de tijd waarin wij leven. En dan niet alleen met een oog gericht naar de wereld, maar ook met het oog op de kerk. Want de wereld denkt niet aan de geboden des HEEREN, Zijn inzettingen en Zijn rechten. Men leeft zich uit in haat tegen God en de naaste. De tien geboden heeft men tot nul gereduceerd. En de dienst der verzoening die elke week gepredikt wordt, en waar men elke dag oog voor hebben moet, dat men namelijk alleen in een rechte verhouding leven kan tegenover God, door het geloof in de Heere Jezus Christus, daar wordt gewoon om gelachen. En als het over Zijn rechten gaat, kom er niet om! Want de rechten van de mens staan bij de wereld hoog in het vaandel. God in de hemel ziet natuurlijk het gedrag van al die verdoelde stervelingen. En dat Hij het nog gedooft, kan als een bewijs gezien worden van Zijn grote lankmoedigheid. Die strekt Hij uit om alle onbekeerden alle mogelijk verontschuldigen te benemen en om de uitverkorenen nog tot bekering te brengen. Doch hoe is het in de kerk gesteld? Daar weet men beter, doch men doet er niet beter. Want elk mens is van nature geneigd om God en de naaste te haten en Gods geboden met gedachten, woorden en werken te overtreden. En wat het geloof in de verzoening betreft,

door het voldoende werk van de Heere Jezus Christus, we horen het elke week (?) verkondigen, en wie komt er nog onder de indruk van de grote van Gods genade. De meest ernstige en indringende preken laat men rustig over zich heen gaan. Men slaapt, of is met duizend andere gedachten vervuld en aan het ene nodige wordt nimmer gedacht. En Gods rechten, wie maakt er zich in de kerk nog druk om? Eigen rechten staan altijd weer op de voorgrond.

We hebben voorlopig weer genoeg om over na te denken. De volgende keer gaan we verder. Alleen nog één ding: Het is over twee dagen de ontmoetingsdag te Sliedrecht. Jullie komen toch ook? Kom met ons en doe als wij . . .

De wereld moet weten waar je staat en in de kerk moet men het ook weten.

Tot ziens, zaterdag 5 april.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Boeken van Den Hertog b.v.

postbus 150, 3990 DD Houten, tel. 03403-73434

1. **Ik ben de Alpha** door Ds. G. Boer.

Dit boek bevat bijbellezingen over Genesis 1, die Ds. Boer indertijd in Huizen heeft gehouden. In een Woord vooraf bij de eerste druk in 1964 schreef Ds. Boer o.a.: De uitgave van deze preken en bijbellezingen bedoelt een poging te zijn om Genesis 1 te vertolken in deze tijd. De lezer wil er wel mee rekenen, dat, hoezeer getracht is de woorden Gods toe te passen, deze toepassing naar de aard van dit Woord Gods breder over het gehele mensenleven is uitgevallen dan gewoonlijk in de prediking gebeurt. Ook hier geldt, dat de toepassing bepaald wordt door de inhoud van de tekst en niet omgekeerd. In het geheel is aan het onderwijzend gedeelte veel aandacht besteed. Vooral de vragen rondom het spreken Gods, de schepping van de mens, het beeld Gods, man en vrouw, de zegen van de vruchtbaarheid, geboorteregeling, overbevolking, voedselpakket en het raadsel van Gods goede schepping hebben mij zeer bezig gehouden. Daarbij bleek mij hoe actueel dit hoofdstuk is voor onze tijd. Gods Woord blijft bij de tijd. Wee ons, wanneer wij deze tijd losmaken van Gods Woord.

De tweede druk kwam al in 1969. Ds. Boer was laatstelijk Hervormd predikant te Zoetermeer. Hij overleed in 1973. Vorig jaar verscheen er een derde druk, waarin Ds. G. Boer Jr. een voorwoord schreef.

De bijbellezingen bevatten veel goeds. We kunnen ze van harte aanbevelen. Er zijn in totaal 17 lezingen. Het boek telt 227 blz. en kost gebonden f 24,75. Een enkele opmerking willen we maken: Op blz. 112 lezen we o.a.: Degene, die in onze harten *geschreven* heeft . . . Dat moet zijn: *geschenen* heeft.

2. **Belijden en opvoeden** door Ds. M. Golverdingen e.a.

Dit boek bevat gedachten over de christelijke school vanuit een reformatrice visie. Ir. M. Houtman, directeur van de P.A.B.O. De Driestar, schreef een Woord vooraf. Hij schrijft o.a.: Bezinning op onderwijs en opvoeding zal met name ook gericht moeten zijn op kinderen en jongeren van deze tijd en op de betekenis die de school voor hen kan hebben. Een niet onbelangrijk deel van deze bundel vraagt daar dan ook aandacht voor. Het belijden dat het Woord van God gezaghebbend is in ons gehele leven dient immers ook handen en voeten te krijgen in de dagelijkse opvoedings- en onderwijspraktijk.

Verder vinden we in het boek de volgende artikelen:

Ds. M. Golverdingen: Calvin en de vorming van de jeugd, Drs. Jac. Kruidenier: Het lager onderwijs in de periode 1795 tot 1920, J. Koppejan: Ontstaan en groei van het reformatisch onderwijs, I.A. Kole: Signalen van de tijd - Pastorale ethische notities, met speciale aandacht voor de godsdienstbeleving bij jongeren, D. Vogelaar: De blijvende actualiteit van de calvinistische pedagogiek van Bavincken Waterink, W.A. Brouwer: Onderwijzer in de basisschool, P. Mulder: Voortgezet onderwijs op reformatische grondslag. Dit boek wensen we in veler handen. Velen kunnen er hun winst mee doen. Het gaat om

belangrijke zaken. Daarom is het heel goed dat dit boek is uitgegeven. Het telt 233 blz. en kost als paperback f 24,50.

3. **Arbeid als opdracht** door Mr. W. Silfhout. Dit is het eerste deel van de Kompas-serie, onder redactie van Prof. Dr. Ir. J. Blaauwendraad, Dr. H.A. Hofman, Ds. A. Moerkerken en Drs. P. van Ruitenburch.

In de Gereformeerde Gemeenten deed zich de behoefte gevoelen aan bezinnend materiaal op het gebied van bijbelkunde, dogmatiek, kerkgeschiedenis en ethiek. Vooral de studerende jeugd, maar ook ouderen hebben steeds dringender behoefte aan antwoord op vele vragen. De redactiecommissie streeft er naar regelmatig publicaties te laten verschijnen, die een bijdrage vormen tot verantwoorde meningsvorming.

In dit eerste deel hebben we Christelijk-ethische beschouwingen over arbeid en arbeidsverhoudingen. Na een Verantwoording krijgen we: 1. Inleiding, 2. Bijbelse visie op de arbeid, 3. Beroepsarbeid, 4. Arbeidsconflicten, 5. Inspraak en medezeggenschap, 6. Beëindiging van de arbeidsverhouding, 7. Werkloosheid, 8. Vrouw en arbeid en 9. Naar een nieuwe arbeidsethos?

Op de achterzijde van de omslag lezen we ter toelichting: In het bezig zijn in de maatschappij, hetzij als werkende, hetzij als werkloze, worden degenen, die willen leven naar de normen van Gods Woord, steeds meer geconfronteerd met opvattingen die met dat Woord in strijd zijn. In dit boek tracht de schrijver argumenten aan te reiken om zich tegen die opvattingen te wapenen.

Uitvoerig wordt ingegaan op wat Gods Woord ons zegt over de arbeid en het doel daarvan, over de plaats van werknemer en werkgever in hun onderlinge relatie, over stakingen en andere arbeidsconflicten, over inkomstenverdeling enz. De vakorganisaties worden getoetst aan de Bijbel. Werkloosheid krijgt ruimschoots aandacht alsmede de emancipatie van de vrouw in relatie tot de arbeidsmarkt.

We behoeven hier niets aan toe te voegen. We krijgen hier duidelijke en schriftuurlijke voorlichting. Die hebben we in onze dagen dringend nodig.

Het boek telt 145 blz. en kost als paperback f 17,90.

B.

Huisbezoek door Ds. H. Hofman

uitgave van De Banier, Bregittenstraat 1, Utrecht, tel. 030 - 313377.

De schrijver van dit boek is thans predikant te Kalamazoo in Michigan, U.S.A. Tevoren diende hij Gereformeerde Gemeenten in Nederland, laatstelijk te Gorinchem. Vòòr zijn vertrek uit ons land had hij al veel voorbereidende arbeid voor de uitgave van dit werk verricht. Hij heeft enkele enquêtes ingesteld en daardoor veel stof voor dit boek vergaderd. De schrijver heeft de gegevens die hem ter beschikking kwamen in dit boek verwerkt.

Het is een handreiking voor ambtsdragers en gemeente geworden. Uiteraard is dit boek allereerst gericht op de situatie in de Gereformeerde Gemeenten, maar dat neemt niet weg, dat veel van wat Ds. Hofman schrijft ook voor ambtsdragers in andere kerken en voor andere kerken geldt. Daarom is het goed dat vooral ouderlingen van dit boek kennis nemen en er hun winst mee doen.

Het boek bevat de volgende hoofdstukken: 1. Verantwoording, 2. Waarom is het huisbezoek nodig?, 3. Enkele historische gegevens omtrent het huisbezoek, 4. Het karakter van het huisbezoek, 5. Aan welke eisen moet de ambtsdrager voldoen?, 6. De noodzakelijkheid van het huisbezoek, 7. De inrichting van het huisbezoek, 8. Wij gaan op huisbezoek, 9. Wij krijgen huisbezoek, 10. Huisbezoek ook voor jou.

Daarna volgen nog verschillende korte bijdragen van andere ambtsdragers, die iets uit hun praktijk naar voren brengen. Er komen ook nog enkele anderen aan het woord. Vervolgens krijgen we een samenvatting van de uitslag van de onderzoekingen, die Ds. Hofman heeft ingesteld. Tenslotte komt er nog een ernstig woord, een boodschap naar de kant van de gemeente en naar de kant van de ambtsdragers.

Het huisbezoek is belangrijk. Het is en blijft moeilijk, maar de Heere wil ook deze arbeid, hoe vol gebrek ook, gebruiken tot de komst van Zijn Koninkrijk. Het boek telt 109 blz. en kost gebonden f 22,50.

B.

KANOUSKY de jeugdige Indiaan

2. De Landbouwerswoning

"Het hart des mensen overdenkt zijn weg, maar de Heere stuurt zijn gang".
Spreuken 16 : 9.

Toen Kanousky ontwaakte, drukte zij het kind even aan haar boezem. Weldra gingen ze weer samen op stap. Waarheen? Dat wisten ze niet. Terwijl ze voortgingen, schreide en snikte Sazia hevig.

"Mijn Moeder", zei de kleine Indiaan, "waarom huilt u zo?"

"Al onze mensen zijn gedood, mijn kind. Je Vader is dood, en jij en ik dwalen in een bos dat ons helemaal onbekend is. Ook heb ik geen voedsel voor jou".

"Schrei toch niet mijn Moeder, anders moet ik ook schreien. Als ik groot ben, zal ik het kwaad dat mijn Vader en mijn volk is aangedaan wreken."

"Mocht het zo zijn, mij jongen", antwoordde Sazia.

Ze zetten hun reis voort zonder goed te weten waarheen. Op zekere dag, toen moeder en kind om voedsel zochten, werden zij ongelukkigerwijze van elkaar gescheiden. De jongen zag een wilde vogel, die hij achtervolgde, in de hoop de vogel te zullen vangen. Maar tevergeefs. Na enige tijd merkte de jonge Indiaan dat de vogel zich niet zo gemakkelijk liet vangen. Hij was van plan om naar zijn moeder terug te keren. Maar hij kon helaas het pad niet meer terug vinden. Hij dwaalde rond tot het nacht werd. De volgende morgen probeerde hij opnieuw de plaats te vinden, waar hij zijn moeder had verlaten. Maar zijn pogingen werden niet beloond. Het is wel te begrijpen dat zijn droefheid groot was. Hoe vol angst en zorg was ook het hart van de arme Indiaanse moeder.

Heel lang zat Kanousky ergens in het stille bos. Hij wist nu helemaal niet meer waar hij heen moest. Eindelijk stond hij op en liep van de ene plaats naar de andere en riep zo luid mogelijk: "Moeder! Moeder!" . . . Er kwam geen antwoord. In die troosteloze toestand dwaalde hij vele lange dagen in het bos rond. Hij leefde van wortelen en wilde vruchten. Totdat hij op een zekere morgen in een open land aankwam. Op een afstand

zag hij enkele mannen. Overblij liep hij hen tegemoet, in de hoop dat zij hem iets over zijn moeder zouden kunnen vertellen. Maar toen hij dichterbij kwam, zag hij dat het een ander soort mensen was dan hij gewoon was te zien. Hun kleding was helemaal nieuw voor hem. En zij droegen wat hij dacht dat wapenen waren. Maar dat was anders niets dan gereedschap om mee te werken. Even bleef hij stil staan. Hij was bang om verder te gaan. Maar ook was hij bevreesd naar het bos terug te keren. Sinds hij zijn moeder verloren had, vond hij het bos zo akelig en eenzaam.

Terwijl hij dacht wat zal ik nu doen, wenkte één van de mannen hem om tot hen te komen. Kanousky ging verlegen iets naar voren. Voorzichtig kwam hij dicht bij de mensen. Met vriendelijkheid probeerden ze alles wat mogelijk was om hem van hun goede bedoelingen te overtuigen. De mannen werkten voor een rijke landbouwer die in de omgeving woonde. Zij spraken tot Kanousky, en Kanousky tot hen. Maar water ook gezegd werd, ze konden elkaar niet verstaan. Kanousky verstond de mannen niet. En de grote mannen verstonden Kanousky niet. De kleine Indiaan vroeg in zijn eigen taal steeds naar zijn moeder. Maar hoewel de mannen begrepen dat hij in angst en moeite verkeerde, ze konden toch niet uitmaken wat hij wilde.

Zij hadden lekker eten bij zich. Vergenoegd was Kanousky weldra aan het smullen. Hij had toch zo'n honger. Toen hij overtuigd was van hun welmenendheid droogde hij zijn tranen, en greep het ene na het andere aan. Wat kon die jongen eten. Zij waren allen met hem ingenomen. Omdat ze merkten dat hij wel wilde, namen zij hem mee naar het huis van hun meester. Deze gaf hem een hartelijke ontvangst.

Kanousky kreeg nieuwe kleren. In het huis van de landbouwer had hij een kamertje voor zichzelf. Overdag speelde hij met de kinderen. Ze wezen hem verschillende dingen aan en leerden hem die bij de juiste naam te noemen. Binnen zeer korte tijd kon hij al veel verstaan en bijna elke vraag die hem gedaan werd beantwoorden.

Toen hij vrij gemakkelijk met zijn makkers praten kon, liet zijn meester hem wat licht werk doen. Zo werd hij dan met enige andere knapen het veld ingestuurd om te werken. Hij nam dagelijks toe in de gunst van zijn meester en al de knechten. Na de werktijd was hij gewoon om spelletjes te laten zien, die hij bij de Indianen geleerd had. Ze moesten vaak om hem lachen. Zo bleef hij steeds de gunsteling van allen die rondom hem waren. Hij scheen zo gelukkig en blij te zijn als het maar kon, behalve wanneer hij aan

zijn moeder dacht. Dan was hij heel bedroefd en verdrietig.

Maar, helaas voor Kanousky! hij woonde onder een volk dat net zo onkundig van God scheen te zijn als de Indianen waar hij uit voortkwam. Zij noemden zich zelf Christenen, maar wisten niets van de Bijbel af. In de hele omtrek was geen enkele kerk. De Zondag was slechts onder hen bekend als een dag van tijdverdrijf en plezier. De boer had alleen maar een gedeelte van het Nieuwe Testament in zijn huis. Wat hij begeerde zocht hij in de wereld. Hij was een heel vriendelijke en aardige man, maar kende niets van de kracht der godzaligheid. Zijn knechten bekommerden zich even weinig om een andere wereld als hij deed. In kort, nooit dachten zij ernstig aan God, hemel of hel. En indien . . . zo spraken zij toch nooit over deze onderwerpen. Indien de naam van de grote God genoemd werd, zo was het slechts om te vloeken. Hoe droevig!

Wel eens op TEXEL geweest? Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogel- broedplaatsen, visgelegenheden, etc., en . . . rust. U kunt op 'DE VERRASSING' gebruik maken van	volledig pension voor groot en klein. Prijzen v.a. f 285,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle komfort of sta-caravan. Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen. Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan. Tel. 02223-661 of 391.
---	---

**Uitgeverij
Boekhandel
G. KOOL**
Het adres voor
al Uw goede boeken

Stationssingel 50
Tel. 08385 - 13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

SLAPELOZE NACHTEN?

Onze plantaardige
zenuwtabletjes
werken rustgevend en
kalmerend, bevor-
deren een goede
nachtrust en ver-
sterken het zenuw-
gestel!
Kuur voor een maand
f 20,-.

DROGISTERIJ SIKKING

Barvoetestraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/
324606.
Postgiro 190609.

■ Pension - rustoord,
voor hen die prive-ver-
zorging met huiselijke
sfeer zoeken, en geen
t.v. e.d. wensen. Van 4
jan. t/m 26 mrt. winter-
korting bij 8 of meer dg.
Speciaal geschikt voor
hen die een hotel wat
onpersoonlijk vinden of
die extra aandacht no-
dig hebben.
Driebergen,
"REPOS AILLEURS",
tel. 03438 - 12466.

U bent hartelijk welkom
in ons gezellige pension
op de Veluwe: huiselijke
en toch vakkundige vol-
ledige verzorging met
als prima bekend staan-
de keuken; geen radio
en t.v.; zondag eerb., we
hebben geen hinderlijke
muziek; wel een fijn
tweklaviers orgel enz.

Het gehele jaar geo-
pend.

HOTEL - PENSION

'IRENE'

Fam. Bostelaar
ELSPEET

tel. 05779 - 1236

Vereniging voor Christelijk Onderwijs
op Reformatorische grondslag
in Oost-Friesland te Drachten

Sekretariaat: Stationsweg 59, 9201 GH Drachten
Telefoon 05120 - 19839

Het bestuur van bovenstaande vereniging vraagt voor de
"EBEN-HAËZER"-school voor Reformatorisch basisonderwijs
voor direkte in dienst treding of per D.V. 1 aug. a.s. een

LEERKRACHT

voor een volledige weektaak, waarvan de invulling nog
afhangt van o.a. uw persoon.

Gevraagd wordt:

- van harte onderschrijven van Gods onfeilbaar Woord (statenvertaling), nader uiteengezet in de drie formulieren van enigheid.
- volledige inzet voor de verdere uitbouw van onze school, die een functie heeft voor een zeer groot gebied.
- bij voorkeur ervaring.

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door de directeur, dhr. C.A. van 't Hof, tel.: 05120-11333 (school) 14952 (privé).

Sollicitaties gaarne binnen tien dagen na het verschijnen van deze advertentie aan de sekretaris van het schoolbestuur: dhr. A. th. de Boer, Stationsweg 59, 9201 GH Drachten.

DE DRIESTAR GOUDA

Christelijk opleidingsinstituut
voor onderwijsgeevenden
op reformatorische grondslag

M.O.-OPLEIDINGEN "DE DRIESTAR"

Sinds september 1985 verzorgt De Driestar
M.O.-opleidingen voor de vakken

NEDERLANDS ENGELS WISKUNDE PEDAGOGIEK

De opleidingen zijn gericht op functies in het
onderwijs, functies bij de overheid en in het
bedrijfsleven.

Voor hen die een hogere vooropleiding hebben
dan HAVO of VWO is plaatsing in het tweede
studiejaar bespreekbaar.
De colleges worden gegeven in Gouda op
twee avonden per week of op een avond en
zaterdagmorgen.

Voorlichtingsbijeenkomst: zaterdag 12 april.
Aanvang: 9.30 uur.
Plaats: De Driestar, Bleulandweg 492, Gouda.

Een informatiegids kan aangevraagd worden
bij:
Adm. M.O.-opleidingen "De Driestar", Bleu-
landweg 492, 2803 HS Gouda.
Tel. 01820-38388.